MINISTERUL MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA

AGENŢIA DE MEDIU

МИНИСТЕРСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

АГЕНТСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

MD-2005 mun. Chişinău, str. Albișoara, 38, tel. 022 820770, e-mail: am@am.gov.md

BULETIN LUNAR

PRIVIND CALITATEA MEDIULUI AMBIANT PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA ÎN LUNA NOIEMBRIE ANUL 2023

Laboratorul de Referinţă de Mediu efectuează monitoringul sistematic privind calitatea componentelor mediului - apa de suprafaţă, aer, sol și radioactivitatea mediului pe teritoriul Republicii Moldova. Buletinul Lunar privind informaţia referitoare la calitatea mediului ambiant este transmis conform *schemei de difuzare* întocmite pentru anul 2023 către autorităţile statului și instituţiile abilitate cu funcţii de luare a deciziilor, de asemenea este amplasat pentru vizualizare pe pagina web a Agenției de Mediu http://www.am.gov.md/.

Nivelul poluării aerului atmosferic sub influenţa condiţiilor meteorologice

În luna noiembrie, anul 2023 calitatea aerului a fost monitorizată în municipiile Chișinău și Bălți.

Municipiul Chişinău.

Investigaţii asupra calităţii aerului pe parcursul lunii s-au efectuat pentru 8 parametri *(suspensii solide, dioxid de sulf, sulfaţi solubili, monoxid de carbon, dioxid de azot, oxid de azot, fenol şi aldehidă formică)* la 6 posturi staţionare de observaţii:

nr. 3 - str. Calea Ieşilor, 21 (sectorul Buiucani);

nr. 4 - str. T. Vladimirescu, 1 (sectorul Ciocana);

nr. 6 - str. Fîntînilor, 9A (sectorul Centru);

nr. 7 - str. Grenoble, 134 (sectorul Botanica),

nr. 8 - bd. Moscovei, 21 (sectorul Rîşcani);

nr. 9 - str. Uzinelor, 171 (sectorul Ciocana).

În rezultatul investigaţiilor de laborator s-au constatat următoarele depăşiri ale CMA (Concentraţia Maximă Admisibilă):

Depăşirile CMA pentru poluanţii aerului atmosferic din mun. Chişinău înregistrate în luna noiembrie, 2023

Poluantul monitorizat	*Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA $_{md}$), mg/mc*	**Nr. de zile cu depăşiri ale CMA$_{md}$**	**Cea mai mare concentraţie medie zilnică exprimată în părţi CMA şi data înregistrării**		**Concentraţia medie lunare exprimată în părţi CMA**	*Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA $_{mm}$), mg/mc*	**Concentraţia maximă momentană exprimată în părţi CMA**	**Nr. de cazuri cu depăşiri ale CMA$_{mm}$**
Suspensii solide	*0,15*	-	-	-	-	*0,5*	1,4	1
Dioxid de azot (NO_2)	*0,04*	22	1,7	30.11	1,3	*0,085*	1,4	94
Monoxid de azot (NO)	*0,06*	25	3,3	06.11	2,2	*0,40*	-	-
Fenol (C_6H_5OH)	*0,003*	5	1,7	14.11	-	*0,01*	1,3	7
Aldehida formică (CH_2O)	*0,003*	7	1,6	01.11	-	*0,035*	-	-

Notă: „ –„ lipsa depăşirilor

Staţia automată de tip trafic

În mun. Chișinău, în *intersecția bd. Ștefan cel Mare și Sfânt* cu *str. Mihai Viteazul* se efectuează monitorizează calităţii aerului atmosferic sub influența emisiilor provenite de la traficul auto.

În cadrul stației au fost monitorizați următorii 5 parametri: *particulele în suspensie (praf) - PM10, dioxidul de sulf, ozonul, monoxidul de carbon și dioxidul de azot,* pe parcursul lunii noiembrie au fost înregistrate *2 zile* cu depăşiri ale valorilor limită pentru PM10 în data de 14 noiembrie şi 15 noiembrie.

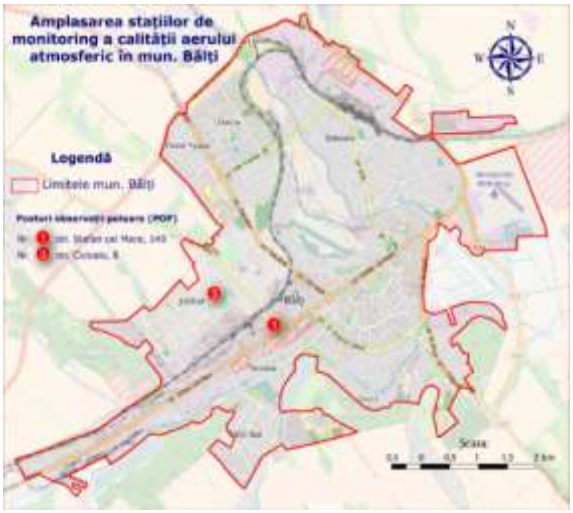
Calitatea aerului atmosferic monitorizat la staţia automată de tip trafic în luna noiembrie, 2023

Poluantul monitorizat	**Cea mai mare valoare zilnică şi data înregistrării**		**Numărul de zile cu depăşiri ale valorilor limită**	***Valoarea limită****	
Particule în suspensie PM10 (***media***/24 ore) - µg/m^3	60	15.11	2	24 ore	50 µg/m^3
				1 an calendaristic	40 µg/m^3
Dioxid de sulf (SO_2) (***media***/24 ore) - µg/m^3	2	25.11 30.11	-	1 oră	350 µg/m^3
				24 ore	125 µg/m^3
Ozon (O_3) (***maxima zilnică*** dintre mediile pe 8 ore) - µg/m^3	57	05.11	-	Valoarea maximă zilnică a mediei pe 8 ore	120 µg/m^3
Monoxid de carbon (CO) (***maxima zilnică*** dintre mediile pe 8 ore) - mg/m^3	2	28.11	-	Valoarea maximă zilnică a mediei pe 8 ore	10 mg/m^3
Dioxid de azot (NO_2) (***medie***/1 oră) - µg/m^3	115	27.11	-	1 oră	200 µg/m^3
				1 an calendaristic	40 µg/m^3

Notă: „ –„ lipsa zilelor cu depăşiri ale valorilor limită

*******valorile limită sunt stabilite conform Directivei 2008/50/CE, privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa.*

Municipiul Bălți.

Investigații asupra calității aerului pe parcursul lunii s-au efectuat în baza a 6 parametri *(suspensii solide, dioxid de sulf, sulfați solubili, dioxid de azot, fenol şi aldehidă formică)* la 2 posturi staționare de observații - *nr. 1* din *str. Ştefan cel Mare,140* și *nr.3* din *str. Cicicalo, 8.*

În rezultatul investigațiilor de laborator s-au constatat următoarele depășiri ale CMA:

Depăşirile CMA pentru poluanţii aerului atmosferic din mun. Bălţi înregistrate în luna noiembrie, 2023

Poluantul monitorizat	*Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA $_{md}$), mg/mc*	**Nr. de zile cu depăşiri ale CMA$_{md}$**	**Cea mai mare concentraţie medie zilnică exprimată în părţi CMA şi data înregistrării**		**Concentraţia medie lunare exprimată în părţi CMA**	*Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA $_{mm}$), mg/mc*	**Concentraţia maximă momentană exprimată în părţi CMA**	**Nr. de cazuri cu depăşiri ale CMA$_{mm}$**
Suspensii solide	*0,15*	10	1,6	10.11	-	*0,5*	-	-
Dioxid de azot (NO_2)	*0,04*	25	2,1	25.11	1,8	*0,085*	1,8	39
Aldehida formică (CH_2O)	*0,003*	12	1,8	14.11	-	*0,035*	-	-

Notă: „ –„ lipsa depăşirilor

În luna noiembrie *factorii meteorologici* au contribuit predominant la dispersia poluanților din aer cauza principală fiind alternarea frecventă a maselor de aer reci și calde, influența fronturilor atmosferice, precipitațiile atestate şi intensificările vântului. Însă în locurile cu trafic aglomerat și în apropierea zonelor industriale s-a menținut un nivel foarte înalt al poluării aerului, îndeosebi în condițiile atenuării vântului, formării straturilor de reținere și ceții.

Vântul slab s-a atestat în decursul a 13 zile în mun Chișinău și a 15 zile în mun. Bălți. Inversiunea termică de la sol (stratul de reținere) în combinație cu vântul slab din orele nocturne şi ale dimineţii s-a atestat în decursul a 8 zile în mun. Chișinău, 13 zile în mun. Bălţi. Ceața s-a atestat în decursul a 3 zile în mun. Chișinău și a 2 zile în mun. Bălți.

Cel mai mare număr de zile cu depăşiri ale concentraţiei maxime admisibile pentru media zilnică s-a atestat la *dioxid de azot* în mun. Chişinău și Bălţi. Cea mai mare concentraţie medie zilnică s-a înregistrat pentru *monoxid de azot* în data de 06 noiembrie în mun. Chişinău şi pentru *dioxid de azot* în mun. Bălţi pe data de 25 noiembrie.

În mun. Chişinău un nivel *foarte înalt* al poluării aerului s-a creat datorită *dioxidului de azot.* Cel mai înalt nivel al poluării aerului s-a înregistrat pe str. Vladimirescu, postul de observaţii nr. 4.

În mun. Bălţi un nivel *foarte înalt* al poluării aerului de asemenea s-a creat datorită *dioxidului de azot.* Cel mai înalt nivel al poluării aerului s-a înregistrat pe str. Ştefan cel Mare, postul de observaţii nr.1.

Nivelul de poluare a aerului atmosferic pentru luna noiembrie se evaluează ca **foarte înalt** în mun. Chişinău și în mun. Bălți.

Comparativ cu luna octombrie, în luna noiembrie nivelul poluării aerului s-a majorat de la înalt până la foarte înalt în mun. Chișinău.

Conform datelor multianuale privind frecvenţa condiţiilor meteorologice nefavorabile (CMN) pentru dispersia poluanţilor din aerul atmosferic pe teritoriul ţării, cea mai mare frecvenţă CMN este posibilă în *a treia decadă a lunii decembrie*.

Nivelul radioactivităţii mediului

În luna noiembrie a anului 2023 pe teritoriul republicii s-au efectuat observaţii privind *debitul dozei ambientale a radiaţiei-gama* în *regim manual* de 2 ori/24h, la orele 07^{00} şi 20^{00} la 7 staţii (Soroca, Făleşti, Cornești, Bravicea, Bălţata, Leova, Comrat,). De asemenea la 5 staţii (Briceni, Bălţi, Chişinău, Cahul, Ştefan Vodă) s-au efectuat observaţii asupra parametrului dat şi în *regim continuu*, cu detectoarele MIRA.

Conform datelor colectate la Punctele de monitoring radiologic amplasate la staţii meteorologice de pe teritoriul Republicii Moldova, valorile *echivalentului debitului dozei ambientale a radiaţiei - gama* au variat:

• ***la Nord*** (staţiile Briceni, Soroca, Bălţi, Făleşti) în limitele: minima 0,09 µSv/h (st. Soroca), maxima 0,20 µSv/h (st. Bălți);

• ***în Centru*** (staţiile Cornești, Bravicea, Bălţata, Chișinău) în limitele: minima 0,08 µSv/h (st. Bălţata), maxima 0,23 µSv/h (st. Chișinău);

la Sud (staţiile Ştefan Vodă, Leova, Comrat, Cahul) în limitele: minima 0,09 µSv/h (st. Leova și Comrat), maxima 0,22 µSv/h (st. Ştefan Vodă).

În Chişinău valorile debitului dozei ambientale a radiaţiei-gama s-au situat în limitele 0,10 – 0,23 µSv/h.

Pentru determinarea *radionuclizilor telurici* şi *tehnogeni* în componentele mediului s-au analizat probele de aerosoli atmosferici, depuneri atmosferice, cît şi probele de sol necultivat colectate de pe teritoriul republicii, concentraţiile radionuclizilor tehnogeni atestîndu-se în limitele specifice teritoriului.

***Notă: Limita de avertizare – 0,25 µSv/h (microSievert/h) în conformitate** cu normele fundamentale nr. 06.5.3.3.4 din 27.02.2001 de radioprotecţie. Cerinţe şi reguli igienice NFRP - 2000 (Normele Fundamentale de Radioprotecție) stabilite de **Ministerul Sănătății.**

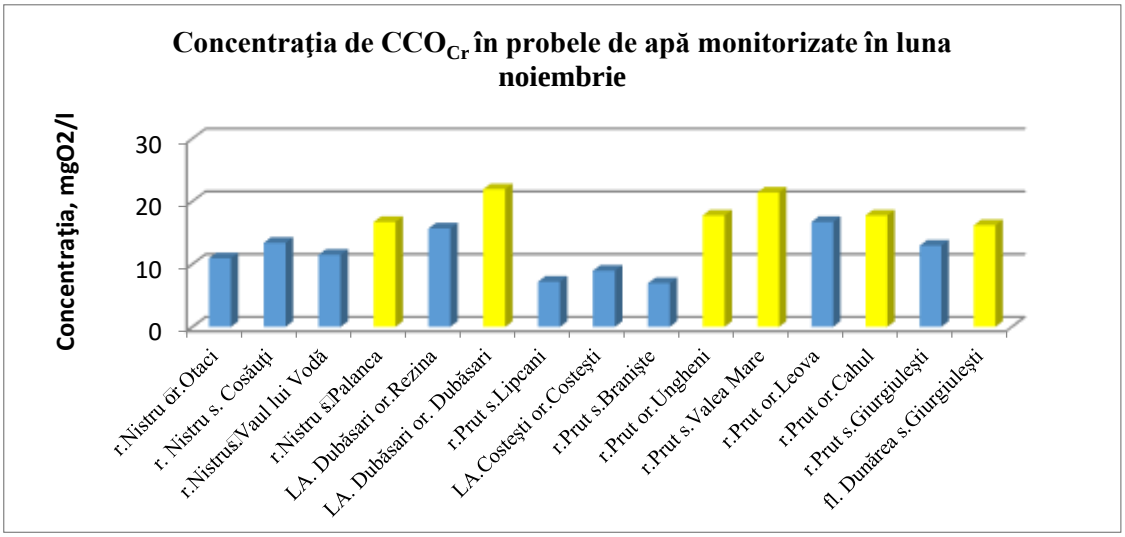
Calitatea apelor de suprafață

Pe parcursul lunii noiembrie a anului 2023 monitorizarea hidrochimică a apei s-a exercitat în 15 probe colectate din secțiunile de control a 3 rîuri și 2 lacuri de acumulare : **fl. Dunărea** – s. Giurgiulești; **r. Nistru** – or. Otaci; s. Cosăuți; s. Vadul lui Vodă; s. Palanca; *LA Dubăsari* - or. Rezina; *LA Dubăsari* - or. Dubăsari; **r. Prut** - s. Lipcani; s. Branişte, or. Ungheni în amonte; s. Valea Mare; or. Leova; or. Cahul; or. Giurgiulești; *LA Costeşti* - or. Costești;

În cadrul Laboratorului pentru Calitatea Apei s-au efectuat analize pentru determinarea a 30 indicatori fizico-chimici: regimului de O_2, elementele biogene din grupul azotului şi fosforului, ionii principali, etc. Ca rezultat al investigațiilor de laborator efectuate pe parcursul lunii noiembrie au fost identificate concentraţii mai înalte pentru:

- *CCO_{Cr}* în apa r. Prut (16,70 - 21,40 mgO/l); r. Nistru, s. Palanca (16,70 mgO/l); fl. Dunărea s. Giurgiulești (16,18 mgO/l); LA Dubăsari (15,66 - 21,92 mgO/l);

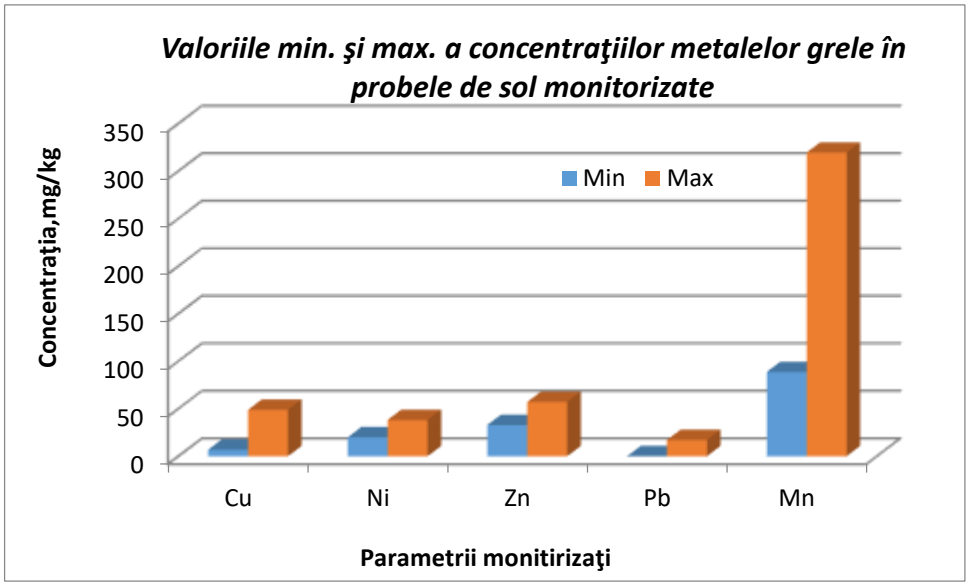
- *azot de amoniu* în r. Prut, or. Cahul (0,636 mgN/l);
- *fosfor mineral* în r. Nistru, s. Palanca (0,149 mgPO_4/l); fl. Dunărea, s. Giurgiulești (0,126 mgPO_4/l).

Calitatea solului

Pe parcursul lunii noiembrie, Laboratorul pentru Calitatea Solului a efectuate încercări de laborator pentru identificarea formelor totale ale metalelor grele din solurile com. Lozova r-ul Strășeni; com. Tomai r-ul Leova; com. Purcari r-ul Ștefan Vodă; com. Avdarma UTAG.

Monitorizarea poluării solului cu metale grele a fost efectuată după cinci parametri: cupru, zinc, nichel, plumb şi mangan.

În solurile ***de pe terenurile agricole*** investigate din zonele sus enumerate, nu s-au depistat *depăşiri* ale CMA, concentrațiile au variat pentru:

- cupru de la 6,97 mg/kg (0,05 CMA) pînă la 48,97 mg/kg (0,37 CMA);
- nichel de la 20,13 mg/kg (0,25 CMA) pînă la 38,2 mg/kg (0,48 CMA);
- zinc de la 32,99 mg/kg (0,15 CMA) pînă la 57,27 mg/kg (0,26 CMA);
- plumb de la 0,16 mg/kg (0,01 CMA) pînă la 17,22 mg/kg (0,54 CMA);
- mangan de la 88,7 mg/kg (0,06 CMA) pînă la 319,6 mg/kg (0,21 CMA).